

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Скапоущенка Олександра Дмитровича «Адміністративно-правове регулювання електронного адміністрування податків в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Реалізація довгострокової економічної стратегії України, спрямованої на трансформацію у високорозвинену країну європейського типу, обрання курсу на вступ до ЄС, орієнтація на економічне зростання вимагають удосконалення діяльності управлінської діяльності держави в процесі справляння податків, зборів, платежів. В умовах ринку податкові правовідносини держави та її господарюючих суб'єктів стають провідними, у цьому контексті особливого значення набуває створення такого механізму адміністрування податків, зборів, платежів, який би відповідав потребам соціально-економічного розвитку держави, сприяв подоланню структурних диспропорцій в економіці, забезпечив зниження податкового навантаження, спрощення оподаткування, ініціював підвищення активності суб'єктів господарювання, створював умови для залучення як національних, так й іноземних інвестицій, забезпечував зростання добробуту населення. Адміністрування податків, зборів, платежів є цілеспрямованою управлінською діяльністю державних уповноважених органів та їх посадових осіб, спрямованою на реалізацію ефективної бюджетної та податкової політики, яка включає не тільки процеси організації застосування норм законодавства про податки, збори, платежі, здійснення контролю за його дотриманням, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю внесення до бюджету податкових платежів, а й процедури виявлення оптимальних методів їх здійснення, націлених на мінімізацію бюджетних витрат при одночасному збільшенні бюджетних доходів. Збільшити доходи, що

утворюються в результаті надходження податкових платежів, можливо, зокрема, за рахунок кращої обізнаності платників податків, що досягається шляхом проведення якісної роз'яснювальної роботи податковими органами. У свою чергу, зменшення величини витрат бюджетних коштів на утримання податкових органів можливе за рахунок оптимізації системи адміністрування податків. Саме тому дисертаційне дослідження Скапоуценка Олександра Дмитровича на тему: «Адміністративно-правове регулювання електронного адміністрування податків в Україні» вбачається доволі актуальним та таким, що здатне вирішити низку теоретичних та практичних проблем у цій сфері.

Дисертаційне дослідження виконане відповідно до основних положень Національної стратегії розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки, затвердженої Указом Президента України від 26 лютого 2016 року №68/2016, відповідає положенням Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету міністрів України від 8 лютого 2017 р., та основним положенням Плану заходів з реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету міністрів України від 24 травня 2017 року № 415-р.

Мета дисертаційного дослідження полягає у тому, щоб на основі аналізу чинного законодавства України, наукових розробок вчених, а також практики функціонування вже існуючої системи електронного адміністрування податків визначити сутність та особливості адміністративно-правове регулювання електронного адміністрування податків в Україні, а також визначити шляхи вдосконалення відповідного законодавства.

Об'єкт та предмет дослідження сформульовані вдало і відповідають вимогам ДАК України.

Методологічною основою дослідження стали загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлено системним підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності

їх соціального змісту і юридичної форми.

Науково-теоретичне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять наукові праці як у галузях адміністративного, фінансового та податкового права, так і у галузі філософії, соціології, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативно-правову основу дисертації становлять: Конституція України, міжнародні-нормативно-правові акти, закони та підзаконні нормативно-правові акти, які визначають ключові засади адміністративно-правового регулювання електронного адміністрування податків в Україні.

Інформаційну та емпіричну основу дисертаційного дослідження становлять узагальнення практики діяльності органів державної влади, які забезпечують функціонування системи електронного адміністрування податків, а також практика користування цією системою пересічними користувачами.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є однією із перших спроб, комплексно, з урахуванням напрацювань вітчизняних науковців та позитивного досвіду провідних країн Європи та світу, визначити сутність та особливості електронного адміністрування податків в Україні, а також запропонувати авторське бачення щодо можливостей удосконалення адміністративно-правового регулювання електронного адміністрування податків в Україні. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем.

Насамперед, особливої уваги заслуговує висновок дисертанта про те, що електронне адміністрування податків – це комплексний механізм управління процесом оподаткування, що фактично являє собою процес збору податків, обов'язкових платежів та зборів з метою наповнення бюджету України, контроль за даним видом діяльності, облік суб'єктів оподаткування, який реалізується за допомогою інноваційних технологій, а саме:

спеціальних пристроїв, інформаційних програм, електронних баз даних і таке інше (с.61).

Здобувачем цілком слушно обґрунтовано, що використання інформаційних технологій в сфері оподаткування загалом відіграє позитивну роль. Даний факт підтверджується низкою моментів, зокрема: оптимізацією та полегшенням процесу взаємодії між суб'єктами оподаткування та податковими органами; підвищенням рівня ефективності обліку платників податків; спрощенням механізмів податкової звітності; забезпеченістю прозорості у відносинах оподаткування тощо (с.63).

Змістовним є висновок дисертанта стосовно того, що електронне адміністрування податку на додану вартість автоматизує процес його стягнення, що виражається в наступних аспектах: по-перше, наявності електронних рахунків, які відкриваються для кожного платника податку на додану вартість окремо; по-друге, існуванні динамічної системи оперування даними рахунками, функціонал якої в електронному форматі реалізується на порядок якісніше; по-третє, запровадженні електронної форми податкових накладних, що, в свою чергу, унеможливило підробку та прискорило подання останніх (с.110-111).

Заслуговує на увагу те, що здобувачем було визначено ключові напрями вдосконалення електронного адміністрування акцизного податку палива-мастильних матеріалів суть яких полягає в необхідності: по-перше, забезпечення стабільності ставок податку протягом тривалого періоду; по-друге, розширення прав та підвищення рівня відповідальності уповноважених працівників митних та податкових органів, які здійснюють свою діяльність у сфері контролю за виробництвом і обігом підакцизних товарів; по-третє, запровадження електронної автоматизованої системи контролю та моніторингу за виробництвом, обігом підакцизних товарів; по-четверте, запровадження системи контролю за обігом та виробництвом палива-мастильних матеріалів (с.112).

Цілком справедливо дисертантом доведено, що вдосконалення податкового контролю при електронному адмініструванні податків виражається у запровадженні новацій в рамках різних елементів цієї категорії, зокрема: обліку платників податків, податкових перевірок, інформаційно-аналітичному забезпеченні податкових органів тощо (с.157).

Не можна не погодитись із твердженням про те, що заінтересованість держави у розвитку технологій в діяльності органів державної влади та еволюції електронного адміністрування податків зокрема, виражається у суттєвому підвищенні рівня актуальності питання, щодо інформаційної безпеки при використанні інформаційно-комунікаційних систем (с.157-158).

Разом з тим, дисертація не позбавлена певних недоліків та суперечливих положень, які потребують додаткових пояснень та уточнень, зокрема:

1. Так, варто погодитись із позицією дисертанта стосовно того, що впровадження електронного адміністрування податку на додану вартість у існуючий механізм регулювання даного обов'язкового збору є великим кроком держави у напрямку модернізації адміністрування податків взагалі. Втім, зазначене твердження було б більш змістовним та обґрунтованим, якби здобувач більш детально окреслив переваги та недоліки електронного адміністрування податків (с.81).

2. У висновках до розділу 1 здобувачем цілком слушно констатовано, що «чинна на сьогодні система правових засад порядку електронного адміністрування податків в Україні відображає значущість даного субінституту класичної системи адміністрування податків, а також перспективи його подальшого розвитку» (с.64). Однак, для підтвердження окресленої тези, дисертанту варто було вказати, яким саме чином система правових засад порядку електронного адміністрування податків в Україні відображає значущість даного субінституту класичної системи адміністрування податків.

3. Протягом розгляду підрозділу 2.1. «Електронне адміністрування податку на додану вартість», здобувач неодноразово відмічає, що податок на додану вартість на сьогодні є досить суперечливим обов'язковим платежем, реалізація якого виступає окремою практико-правовою проблематикою. Втім, автор так і не вказує: у чому саме полягає «суперечливість» вказаного виду податку.

4. Досить розмитим вбачається висновок стосовно того, що «заінтересованість держави у розвитку технологій в діяльності органів державної влади та еволюції електронного адміністрування податків зокрема, виражається у суттєвому підвищенні рівня актуальності питання, щодо інформаційної безпеки при використанні інформаційно-комунікаційних систем» (с.157-158).

5. Здобувач цілком справедливо акцентує увагу на тому, що «розвиток контролю за сплатою податків при електронному адмініструванні є непослідовним. Тобто, запровадження технологій здійснюється лише в окремих складових цього механізму, а не комплексно» (с.157). Втім, зі змісту дисертаційного дослідження стає незрозумілим, у чому саме проявляється така «непослідовність». Можливо, дисертанту варто було надати власну оцінку стану здійснення контролю за сплатою податків при електронному адмініструванні.

Вищенаведені зауваження, які в певній мірі носять характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертантом роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в цій дисертації, характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий вклад автора в юридичну науку. Вдалих і логічно поєднаний вибір у дослідженні питань, їх актуальність, розумне співвідношення теоретичних міркувань та прикладів з практики, чіткість викладу матеріалу, аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчать про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел із проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати значним внеском у розвиток вітчизняного адміністративного права.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, зокрема викладені в дисертації положення можуть бути використані у: науковій діяльності – як теоретичне підґрунтя для подальшого дослідження проблем удосконалення системи електронного адміністрування податків в Україні; законотворчій діяльності – в процесу розроблення рекомендацій та пропозицій по удосконаленню чинного законодавства України, яке визначає правові засади адміністративно-правового регулювання електронного адміністрування податків в Україні; практичній діяльності – з метою підвищення ефективності системи електронного адміністрування податків та діяльності як окремих суб'єктів господарювання (під час використання системи електронного адміністрування податків), так і органів Державної Фіскальної Служби України; освітньому процесі – під час підготовки підручників, наукових програм за навчальних дисциплін: «Адміністративне право», «Фінансове право», «Податкове право».

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до вимог, встановлених ДАК України.

Вказане дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження «Адміністративно-правове регулювання електронного адміністрування податків в Україні» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання – удосконалення адміністративно-правового регулювання електронного адміністрування податків в Україні.